

Homo Economicus

STAN REEKMANS /
SPEELMAN

Kindertheater met een les voor boomers

Mia Vaerman

Gezien op 08 maart 2024
CC Westrand, Dilbeek

‘Hebben we dat nodig?’ is de vraag die blijft terugkomen naar het einde van de voorstelling ‘Homo Economicus’. Maar met de lange opsomming van alle mogelijke menselijke noden (auto, zetelverwarming, werk, vakantie, geld, yoga, shampoo, zwembad, zuurstof, licht, een bureau, een sabbatical, aandacht voor elkaar...) groeit het heldere besef dat ik mijn eigen lijstje verlangens moet herzien. Een babyboomer in de les bij het kindertheater van Speelman, geschreven en geregisseerd door Stan Reekmans: een goeie les heeft geen nood aan loodzware theorie.

11 MAART 2024

Het grote podium staat vol kartonnen dozen, van groot tot klein. Voor de lichtbruine wand staat een schuin aflopende band van zo’n drie meter lang: een soort tafel voor het spektakel. Als een machine die langzaam opstart overloopt een *voice-off* alle evoluties die leiden tot de menselijke soort vandaag. Van Big Bang via amoeben, zeedieren, amfibieën helemaal tot fabrieken en arbeidscurves. Halverwege de enumeratie verschijnt een figuur op de band (die nog niet loopt). Die ontwikkelt zich langzaam van mensaap tot Homo Sapiens, en eindigt als een gedrilde werkmens in blauw werkplunje met een rode muts. Als de loopband gaat draaien komt er een tweede werkmans, in hetzelfde plunje, bij. Samen beginnen Jonas Leemans en Kaspar Schellingerhout pakjes te sorteren.

Hun monotone arbeid wordt enkel onderbroken door dromen over verre reizen of momenten waarop ze elk hun eigen smartphone *swipen*. Daardoor verslapt hun aandacht. In een kindervoorstelling weet je dan meteen dat er chaos op komst is. Alleen is die chaos hier erg boeiend en tussendoor zelfs virtuoos verbeeld. De veel te veel pakjes die over elkaar tuimelen en de verdwazing van het niet te houden tempo zijn voorspelbaar, maar juist daardoor nog grappiger. Kroniek van aangekondigde slapstick: je weet dat het zal gebeuren, je ziet het aankomen, je lacht al voor het zover is. (Ooit werd ik bijna de cinemazaal

uitgezet omdat ik al bulderde voor de grap op het scherm verscheen, want ik had de komedie al een keer gezien).

'Homo Economicus' biedt echter meer dan grappen en grollen. Eerst is er het knappe samenspel in de choreografie van samen pakjes onder handen nemen aan de lopende band. Ritmisch genoeg voor de acteurs en voor het jonge publiek, op de muziek van Bert Bernaerts en Stan Reekmans. Charlie Chaplin in 'Modern Times', hier getransponeerd naar het Bol.com en Amazon-tijdperk. Op de achtergrond zie je op de wand van kartonnen dozen tegelijk een video van fabrieksschoorstenen verschijnen, maar die worden in dezelfde ontwikkelingsgang snel afgelost door honderden Tik Tok beelden. Die kleuren vandaag onze horizon.

Audio-visuele kunstenaar Gertjan Biasino raadpleegde de jongste generatie voor die beelden - kwestie van aan te sluiten bij de nieuwkomers, want ook die evolutie staat nooit stil... Dat videowerk vormt een belangrijk onderdeel van de voorstelling. Liefst hadden de makers op elk pakje een ander beeld geplakt, maar dat bleek te veel van het goede: te moeilijk om technisch te realiseren én om er dan nog de aandacht te laten bij houden. Ook theater moet omgaan met de veelheid aan impulsen. De draaiende radertjes op de achtergrond verbeelden de frenesie zo al voldoende. En dan moeten de werklui nog beginnen om met een of andere tang een draai geven aan eindeloos veel metalen bekertjes. Dat dwingt hen tot zo'n opgefokt werkritme dat er acrobatische toeren aan te pas komen. Synchroon wel. Op de video achteraan draaien de tandwielen driftig mee. Het is een prachtig beeld – haast net zo beklijvend als de scène uit Chaplins film. En choreografisch een krachttoer.

Toch raakt iedereen er uiteindelijk wel van doordrongen hoe relatief en vooral, discutabel bezittingen wel zijn

Dan komt de apotheose. Net op het moment dat je denkt dat de voorstelling na z'n climax op haar eind zal lopen. Nadat alles volledig in de soep is gedraaid en de wereld, welja, is vergaan, vatten de werkmannen een nieuw tijdperk aan, met een nieuwe start. Terwijl ze het evolutieverhaal, van big bang tot homo sapiens, heropstarten, beginnen ze te discussiëren. En volgt de vraag: 'Hebben we dat wel nodig?' Ze sommen een lange lijst voorwerpen, artefacten, elementen, verlangens, ideeën, prullen op. In de stoel naast ons roept een kleine jongen: 'nodig!' als 'Fortnight' in vraag gesteld wordt. (Ik ben er met een Libanese studente die geen Nederlands spreekt, maar de hele voorstelling en opsomming feilloos begrijpt. Zij merkte de reactie van die jongen op).

De kinderen reageren telkens spontaan op elk item in de lijst. Dat er stevige meningsverschillen zijn in de zaal - tussen oud(ers) en jong(eren), maar ook tussen de jongeren onderling, wordt alsmaar duidelijker. Toch raakt iedereen er uiteindelijk wel van doordrongen hoe relatief en vooral, discutabel bezittingen wel zijn, net als onze verlangens en manieren van leven. Dat zo'n indringend filosofisch/ethisch inzicht met zoveel lichtheid overgebracht raakt, is verrassend, en een zoveelste bewijs van hoe sterk het kindertheater is uitgegroeid. Kindertheater is onmisbaar, jawel.

Terwijl de discussie en het heftig 'nodig'-niet nodig'-geroep volop aan de gang is, bouwen de werklui in hun blauwe kiel stilletjes en gestaag aan een leefbaarder, *unplugged* versie van de wereld op de scène. Technische mankementen lieten de voorstelling in Dilbeek eindigen in mineur, maar een nieuwe laptop moet dat in de toekomst verhelpen. Dat net de techniek het liet afweten was een aangekondigd noodlot op zich. Dat de acteurs het zouden redden anderzijds een

gelukkige wetmatigheid.